

Z Kroniki naukowej

I KONFERENCJA REGIONALNA HISTORYKÓW W SŁUPSKU

W dn. 24—26 września 1964 r. w Słupsku odbyła się I Konferencja Regionalna, poświęcona dziejom Pomorza Środkowego. Konferencję zorganizował Zarząd Główny oraz Oddział i Stacja Naukowa Polskiego Towarzystwa Historycznego w Słupsku, wspólnie z Okręgowym Ośrodkiem Metodycznym Kuratorium Okręgu Szkolnego w Koszalinie. W obradach wzięli udział liczni historycy z różnych ośrodków naukowych kraju oraz nauczyciele historii z woj. koszalińskiego.

W pierwszym dniu konferencji w prezydium zasiadli: przewodniczący Zarządu Głównego PTH — prof. dr Stanisław Herbst, prof. dr Michał Szczaniecki, sekretarz Komitetu Miejskiego i Powiatowego PZPR w Słupsku — Czesław Sosnowski, przewodniczący Prezydium MRN w Słupsku — mgr Jan Stępień oraz prezes Oddziału PTH w Słupsku — dr Iwo Malczewski.

Obrady otworzył prof. S. Herbst, który w krótkim przemówieniu przedstawił zebrany cel konferencji: podsumowanie najnowszych osiągnięć w badaniu dziejów Pomorza Środkowego.

Najważniejszym punktem programu pierwszego dnia konferencji był referat prof. M. Szczanieckiego pt. *Główne kierunki rozwoju Pomorza Słupskiego na tle dziejów Pomorza i Polski*. Referent podkreślił rolę badań nad dziejami Pomorza Środkowego w całościach wiedzy historycznej o rozwoju Państwa Polskiego. Porównanie przebiegu procesów społeczno-gospodarczych i demograficznych na Pomorzu Zachodnim i na terenach centralnych dawnej Polski dostarczy nauce ciekawych wniosków. Szczególną wymowę miało uwypuklenie w końcowej części referatu procesów, obserwowanych na ziemi słupskiej w XIX w.: ucieczki osadników niemieckich i napływu ludności pochodzenia polskiego. Tezy referatu znalazły swe uzupełnienie i rozwinięcie w licznych wypowiedziach dyskutantów.

Po przerwie południowej odbyło się posiedzenie Komisji Wydawniczej ZG PTH, poświęcone pomorskim wydawnictwom regionalnym i osiągnięciom historiografii pomorskiej, na którym prof. dr M. Biskup mówił o zadaniach i obecnym charakterze periodyków pomorskich. Komunikaty zespołów redakcyjnych i krótka dyskusja nad wydawnictwami pomorskimi zakończyły pierwszy dzień obrad.

Po krótkim zagajeniu prof. M. Szczanieckiego, rozpoczynającym drugi dzień konferencji, referat wygłosiła mgr Teresa Machura, pracownik Stacji Naukowej PTH w Słupsku. Referat pt. *Słupsk w latach 1945—1947* naświetlał ważniejsze zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze pierwszych lat powojennych. Władze niemieckie nie zdążyły wywieść ze Słupska urządzeń miejscowych fabryk, ani zniszczyć ich całkowicie przed wkroczeniem wojsk radzieckich i polskich. Ułatwiło to organizowanie podstaw życia miasta, które po wyzwoleniu znalazło się w trudnej sytuacji, przepełnione uciekinierami niemieckimi i pozbawione większej grupy ludności polskiej. Wiosną 1945 r. na terenie Słupska rozpoczęły działalność pierwsze komórki partyjne PPR i PPS, a nieco później zawiązały się koła SL i SD. Partie polityczne utworzyły wspólny front działania w postaci Międzypartyjnej Komisji Porozumiewawczej. Komisja ta, współpracując z urzędnikami tymczasowej administracji miejskiej, rozpoczęła organizowanie życia społecznego i gospodarczego Słupska. W końcowej części referatu mgr Machura scharakteryzowała polityczną

sytuację pierwszych lat powojennych z podkreśleniem stopniowego zmniejszania się roli PSL w życiu regionu — aż do całkowitej porażki tego stronnictwa w referendum i wyborach do sejmiku.

Żywa dyskusja, jaka wywiązała się po referacie, dorzuciła do obrazu miasta w okresie powojennym cały szereg szczegółów, częstokroć znanych dyskutantom z własnych przeżyć.

Mgr Z. Machura opowiedział o tworzeniu się jednostki Milicji Obywatelskiej i późniejszej szkoły milicyjnej, sądów — grodzkiego i okręgowego, prokuratury. W początkowym okresie w Słupsku było jedynie dziesięciu Polaków, zaś w drugiej połowie 1945 r. napływ ludności polskiej był tak wielki, że spowodował przejściowe trudności w uzyskaniu miejsca pracy. Dyskutant podkreślił kult fachowości, panujący w tworzącym się społeczeństwie oraz rolę inteligencji w ówczesnym życiu miasta (np. utworzenie teatru).

Nauczycielka R. Foremna wspomniała o początkach szkolnictwa i tworzeniu się życia kulturalnego w Słupsku, podkreślając znaczenie powstawania pierwszych polskich bibliotek, częstokroć będących prywatnymi księgozbiorami, udostępnionymi szerokiemu ogółowi.

Głos zabierali następnie doc. dr L. Trzeciakowski z Poznania, mgr H. Rybicki i mgr Z. Głowacki z Koszalina oraz mgr J. Feith ze Słupska. Dorzucili oni wiele szczegółów, dotyczących kształtowania się organów władzy w Słupsku, wskazując jednocześnie na źródła materiałów do historii najnowszej, takie jak archiwa, akta poszczególnych partii i stronnictw, wspomnienia ludzi żyjących oraz ówczesna prasa codzienna. Zakończenie dyskusji stanowiło wystąpienie prof. M. Szanieckiego, który wysunął projekt nawiązania ściślejszej współpracy między historykami a specjalistami innych dziedzin nauki, np. prawnikami, czy ekonomistami — w celu najlepszego zrekonstruowania najnowszych dziejów danego regionu.

Program popołudniowy drugiego dnia konferencji rozpoczęły dwa krótkie komunikaty, dotyczące zagadnień gospodarczych Słupska. Mgr T. Machura mówiła o najnowszych dziejach przemysłu słupskiego. Ważną rolę w gospodarce miasta odgrywa przemysł meblarski, produkujący w znacznej mierze na eksport. Jednym z najstarszych przedsiębiorstw jest Słupska Fabryka Narzędzi Rolniczych, która powstała w 1945 r. Referentka omówiła też pokrótce rozwój pozostałych zakładów przemysłowych, jak fabryki cukrów „Pomorzanka”, krochmalni itp.

Przewodniczący Prezydium MRN, mgr J. Stepień, zreferował zagadnienie rozwoju miasta Słupska. W l. 1946—1947 Słupsk liczył 34 tys. mieszkańców, natomiast w r. 1963 już 62 tys. osób. Rozwój miasta następuje zarówno w dziedzinie przemysłu, jak i urządzeń komunalnych i socjalnych. Miasto buduje nowe osiedla mieszkaniowe, rozwija sieć placówek handlowych (263 sklepy w 1963 r.), organizuje coraz sprawniejszą służbę zdrowia (170 lekarzy i 35 dentystów w 1963 r.). W 1963 r. na terenie Słupska istniało 14 szkół podstawowych oraz liczne szkoły średnie ogólnokształcące i zawodowe. Plany perspektywiczne rozwoju miasta przewidują dalszy wzrost budownictwa mieszkaniowego, powstanie nowej fabryki obuwia, przedsiębiorstwa naprawy autobusów, zakładów przetwórczych przemysłu mięsnego itp.

Następnie uczestnicy konferencji udali się autokarami na objazd miasta, po czym zwiedzili Słupską Fabrykę Narzędzi Rolniczych.

Ostatni dzień konferencji poświęcono zwiedzaniu ziemi słupsko-sławieńskiej. Uczestnicy udali się autokarami do Kluk, gdzie o zagadnieniu Słowińców i krótkiej historii wsi mówił miejscowy nauczyciel. Stanowiło to wprowadzenie do szczegółowego obejrzenia muzealnej zagrody i zgromadzonych w niej sprzętów oraz narzędzi pracy dawnych mieszkańców tej ziemi. Następnie trasa prowadziła do Uski, gdzie zwiedzono miejscową stocznię, produkującą łodzie ratunkowe

i kutry z aluminium, a nawet tworzyw sztucznych, w miejsce tradycyjnego bulca drewnianego.

Ostatnim punktem programu było zwiedzenie muzeum w zamku w Dariowie oraz kilku zabytkowych budowli tego miasta, po czym nastąpił powrót do Słupska i zakończenie I Konferencji Regionalnej, poświęconej dziejom Pomorza Środkowego.

Wacława Głębocka